נערה בשעה שנדרה שלא בגרה עדיין והיא יתומה. בחיי האב. והנך תלתא יתומה בחיי האב כיילא להו: **בוגרת ומת אביה.** שבשעה שנדרה היתה בוגרת ומת אביה דהיינו יתומה ממש. והנך תלתא נמי מת אביה כיילי להו: **נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה** וכו'.

נערה שלא בגרה והיא יתומה בוגרת ומת אביה נערה בוגרת ומת אביה נערה שלא בגרה ומת אביה נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרת ואביה קיים נערה בוגרת ואביה קיים ר' יהודה אומר אף המשיא בתו הקטנה ונתאלמנה או נתגרשה וחזרה אצלו עדיין היא נערה: גמ' א"ר יהודה אמר רב זו דברי ר' יהודה אבל חכ"א [א]שלש נערות נדריהן קיימין בוגרת ויתומה ויתומה בחיי האב: מתני' [ב]קונם שאיני נהנה לאבא ולאביך אם עושה אני על פיך שאיני נהנית לך אם עושה אני על פי אבא וע"פ אביך הרי זה יפר: גמ' תניא שאיני נהנית לאבא ולאביך אם אני עושה לפיך ר' נתן אומר לא יפר וחכ"א [ג]יפר נטולה אני מן היהודים אם משמשתך ר' נתן אומר לא יפר וחכ"א יפר ההוא גברא דאיתסר הנייתא דעלמא עליה אי נסיב איתתא כי לא תנינא הילכתא [ד]רהיט בגפא ותובליא ולא אמצי למיתנא אתא רב אחא בר רב הונא [ה]ושבשיה ואינסיב איתתא ושרקיה

נערה שלא בגרה עדיין והיא יתומה. בחיי האב כיילא להו: **בוגרת ומת אביה.** שבשעה שנדרה היתה בוגרת ומת אביה דהיינו יתומה ממש. והנך תלתא נמי מת אביה כיילי להו: **נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה** וכו'.

הנך תלתא דקתני בוגרת כיילא להו: **רבי יהודה אומר אף המשיא את בתו קטנה וכו' ועדיין היא נערה.** אשמעינן דאפילו היתה קטנה כשנשאת יצתה מרשות אביה בהגיעו גשואין וכי קתני ועדיין היא נערה ה"ה נמי דאפי' היא קטנה כיון שנשאת אין לאביה רשות בה והאי דנקט נערה משום דנדרי קטנה אינם כלום: **גמ' אבל חכמים אומרים שלש נערות נדריהן נדר.** דהנך תלתא כיילי להו תשע דמתניתין שאף ר' יהודה לא אמרה אלא לחדל את התלמידים וכדכתיבנא במתני': **מתני' קונם שאני נהנית לאבא ולאביך אם אני עושה לפיך. אם אני מהנית לך אינו יכול להפר דאפילו דברים שביניו לביניה לא הוי שתעשה לפיו אלא תהנה לאבא ולאביה לשון הרב רבי אליעזר וברוב הספרים כתיב יפר וכך נראה יותר דהכי נמי אמרי רבנן דפליגי אדבי נתן בגמרא: זו דברי רבי יהודה.** דכיולי תשעה מיני נערות אבל חכמים אומרים שלשה מיני נערות כלומר לא משיני אלא שלש דלא פליגי במילי: **תניא שאני נהנית לאבא ולאביך אם אני עושה לפיך רבי נתן אומר לא יפר.** פירש הרב רבי אליעזר מסתברא טעמיה הוא שאין בעל מפר עד שיחול ולא חל עד שתשמש לבעל ועוד דלא חשיב ליה נדר שביניו לביניה ולא נראה דא"כ מנלן לר' נתן דאין בעל מיפר עד שיחול דלמא כל טעמו יש דלא הוי נדר שביניו לביניה ונראה דספיר הוי דברים שביניו לביניה כיון שעל ידי שתעשה לפי בעלה תאסור להנות אביה בעלה שם רע בשכינותיה ולא דמי לשאיני עושה לפי אבא ולפי אביך דאמר לעיל דאינו יכול להפר כיון שאסרה עצמה מאיליה דלא תהנה הנדר בעשייתה לפי הבעל וטעמא דרבי נתן משום דסבירא ליה דאין בעל מיפר עד שיחול הנדר ורבנן סברי דבעל מיפר קודם שיחול. **נטולה אני מן היהודים.** אסרה בתשמיש אם אני משמשך פעם אחת רבי נתן אומר לא יפר עד שתשמשנו ומכ"מ יפר מיד דנדר זה הוי שפיר בינו לביניה שאם תשמש לו פעם אחת תהא אסורה לו לעולם דבעל הוי בכלל היהודים שילכך מיפר קודם תשמיש דאין צריך שיחול: **ההוא גברא דאסר תיאסר הנאת עלמא.** כלומר כל הנאות שבעולם אי נסיבנא איתתא עד שתלמוד כל הש"ס ולא חל האיסור עד שנשא האשה: **רהיט בגפא ותובליא.** [כלין] שמוזגין בו פירות ולא היה יכול ליגע ולגמוד: **שבשיה.** כלומר הטעהו [ת"לן] ישא אשה ולא יאסר בהנאת העולם נשא אשה ונאסר:

[ה] ונערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה ואביה קיים ר' יהודה אומר. בוגרת והיא יתומה בשעת הנדר היתה יתומה מבעלה כלומר יתומה דמתניתין יתומה בחיי האב כדמפרשי רבנן בגמ' דיתומה דשייך למימר בבעל כבאב דיקא נמי היכא דתני מיתת האב תני לה בפירוש בוגרת ומת אביה: **גמ' זו דברי ר' יהודה.** דקתני **תשע: אבל חכמים אומרים שלש נערות נדריהן קיימין בוגרת ויתומה ויתומה בחיי האב.** וכולהו תשע דמתני' נכללות בהני שלש: **מתני' קונם שאיני עושה לאחיך ולאביך.** כלומר שאני נותן להם יהא עליהם קונם: **הרי זה יכול להפר.** אע"ג דלאו נדרי עינוי נפש אינון דלאו כל כמיניה לאפקועי שיעבודא מינה אפי' הכי דברים שבינו לביניה הוין ויכול להפר כלומר הרשות בידו: **גמ' ר' נתן אומר לא יפר.** דקסבר הואיל ועדיין לא חל הנדר שכל זמן שלא עשתה לפי בעלה ולא שימשתו אינה אסורה לאביה ולאביו ולא יפר: **וחכ"א יפר.** אע"פ שעדיין לא חל הנדר עליה: **הוה גברא דאמר איסתר הנייתא דעלמא עליה אי נסיב איתתא כי לא תנינא הילכתא.** כלומר מיתסר הנאת עולם עלי אם אקח אשה עד שאשנה הלכות: **רהיט בגפא ותובליא.** גפא קרי סולם שעולין בו באילן תובליא חבל שמולין בדקל ומושכין להם למטה הענפים שבהן המתרים ומשל של בני אדם הוא רץ למעלה ומטה לעסוק ולשנות הלכות ולא איסתייעא מילתא. ואית דמפרש דהיינו בכפא רץ יחידי למעלה ולמטה כאדם שעולה בחבל באילן: **תובליא.** חבל כדאמרי' בבבא בתרא (דף לג:) מאן דנקט מגליא ותובליא ואמר אזיל ואגזור דיקלא דפליגיא: **ושבשיה ואינסיב איתתא ושרקיה** אמר מן היהודים אם משמשתך רבי נתן אומר לא יפר וחכמים אומרים יפר. נראה לי דתנא דברייתא נמי נקט הני תרי גווני לרבותא תנא קמא לרבותא דרבנן ובתרא לרבותא דרבי נתן דבגוונא קמא נדרה בעינוה נפש וכרבנן דסבירא להו בהנאת פלוני עלי ענוי נפש הוי וכדאמר שמואל אליבייהו לעיל בפירקין (ד' פב.) ותנאה בדברים שבינו לביניה דהיינו אם עושה אני לפיך וסלקא דעתך אמינא כיון דתנאה בחד גוונא ונדרה בחד גוונא אפי' לרבנן לא יפר דאכתי נדרה לא חייל קמ"ל דאפי' בכי האי גוונא לרבנן יפר ואידך גוונא נטולה אני מן היהודים לרבותא דרבי נתן תנא ליה דאע"ג דמהשתא מיתסרא בדברים שבינו לביניה ותנאה ונדרה בחד גוונא הוא דהיכי תעביד תשמש מיתסרא בתר הכי בתשמיש לא תשמש איכא משום דברים שבינו לביניה וסלקא דעתך אמינא דאפי' בכי האי גוונא דיפר דחל הנדר מיקרי קמשמע לן דאפי' הכי כיון שעדיין לא חל ממש לא יפר: **הוה גברא דאמר איסתר הנאתא דעלמא עלי.** שאסר על עצמו הנאת הבריות אי נסיבנא איתתא כי לא תינא שהיה רוצה ללמוד תורה קודם שישא אשה כדי שלא יתבטל ממתמתה כדאמרינן בפרק קמא דקידושין (דף כט:) רחיים בלוארו ועוסק בתורה: **רהיט בגפא ותובליא.** [במקלו] ותרמילו שהשתדל בכל כחו ללמוד: **ולא אמצי למתני.** לא עלה בידו: **ושבשיה.** הטעהו לומר שלא יהא נאסר לאחר מכן ואינסיב איתתא כדי שיחול הנדר: ושרקיה

[ו] ונערה שלא בגרה והיא יתומה בוגרת ומת אביה נערה בוגרת ומת אביה נערה שלא בגרה ומת אביה נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה ואביה קיים ר' יהודה אומר. בוגרת והיא יתומה בשעת הנדר היתה יתומה מבעלה כלומר יתומה דמתניתין יתומה בחיי האב כדמפרשי רבנן בגמ' דיתומה דשייך למימר בבעל כבאב דיקא נמי היכא דתני מיתת האב תני לה בפירוש בוגרת ומת אביה: **גמ' זו דברי ר' יהודה.** דקתני **תשע: אבל חכמים אומרים שלש נערות נדריהן קיימין בוגרת ויתומה ויתומה בחיי האב.** וכולהו תשע דמתני' נכללות בהני שלש: **מתני' קונם שאני עושה לאחיך ולאביך.** כלומר שאני נותן להם יהא עליהם קונם: **הרי זה יכול להפר.** אע"ג דלאו נדרי עינוי נפש אינון דלאו כל כמיניה לאפקועי שיעבודא מינה אפי' הכי דברים שבינו לביניה הוין ויכול להפר כלומר הרשות בידו: **גמ' ר' נתן אומר לא יפר.** דקסבר הואיל ועדיין לא חל הנדר שכל זמן שלא עשתה לפי בעלה ולא שימשתו אינה אסורה לאביה ולאביו ולא יפר: **וחכ"א יפר.** אע"פ שעדיין לא חל הנדר עליה: **הוה גברא דאמר איסתר הנייתא דעלמא עליה אי נסיב איתתא כי לא תנינא הילכתא** [ד]**רהיט בגפא ותובליא ולא אמצי למיתנא אתא רב אחא בר רב הונא** [ה]**ושבשיה ואינסיב איתתא ושרקיה.** כלומר מיתסר הנאת עולם עלי אם אקח אשה עד שאשנה הלכות: **רהיט בגפא ותובליא.** גפא קרי סולם שעולין בו באילן תובליא חבל שמולין בדקל ומושכין להם למטה הענפים שבהן המתרים ומשל של בני אדם הוא רץ למעלה ומטה לעסוק ולשנות הלכות ולא איסתייעא מילתא. ואית דמפרש דהיינו בכפא רץ יחידי למעלה ולמטה כאדם שעולה בחבל באילן: **תובליא.** חבל כדאמרי' בבבא בתרא (דף לג:) מאן דנקט מגליא ותובליא ואמר אזיל ואגזור דיקלא דפליגיא: **ושבשיה ואינסיב איתתא ושרקיה**

[ז] ונערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה ואביה קיים ר' יהודה אומר. בוגרת והיא יתומה בשעת הנדר היתה יתומה מבעלה כלומר יתומה דמתניתין יתומה בחיי האב כדמפרשי רבנן בגמ' דיתומה דשייך למימר בבעל כבאב דיקא נמי היכא דתני מיתת האב תני לה בפירוש בוגרת ומת אביה: **גמ' זו דברי ר' יהודה.** דקתני **תשע: אבל חכמים אומרים שלש נערות נדריהן קיימין בוגרת ויתומה ויתומה בחיי האב.** וכולהו תשע דמתני' נכללות בהני שלש: **מתני' קונם שאני נהנה לאבא ולאביך אם עושה אני על פיך שאני עושה אני על פי אבא ולאביך הרי זה יפר.** נראה לי דתנא דברייתא נמי נקט הני תרי גווני לרבותא תנא קמא לרבותא דרבנן ובתרא לרבותא דרבי נתן דבגוונא קמא נדרה בעינוה נפש וכרבנן דסבירא להו בהנאת פלוני עלי ענוי נפש הוי וכדאמר שמואל אליבייהו לעיל בפירקין (ד' פב.) ותנאה בדברים שבינו לביניה דהיינו אם עושה אני לפיך וסלקא דעתך אמינא כיון דתנאה בחד גוונא ונדרה בחד גוונא אפי' לרבנן לא יפר דאכתי נדרה לא חייל קמ"ל דאפי' בכי האי גוונא לרבנן יפר ואידך גוונא נטולה אני מן היהודים לרבותא דרבי נתן תנא ליה דאע"ג דמהשתא מיתסרא בדברים שבינו לביניה ותנאה ונדרה בחד גוונא הוא דהיכי תעביד תשמש מיתסרא בתר הכי בתשמיש לא תשמש איכא משום דברים שבינו לביניה וסלקא דעתך אמינא דיפר דחל הנדר מיקרי קמשמע לן דאפי' הכי כיון שעדיין לא חל ממש לא יפר: **הוה גברא דאמר איסתר הנאתא דעלמא עלי.** שאסר על עצמו הנאת הבריות אי נסיבנא איתתא כי לא תינא שהיה רוצה ללמוד תורה קודם שישא אשה כדי שלא יתבטל ממתמתה כדאמרינן בפרק קמא דקידושין (דף כט:) רחיים בלוארו ועוסק בתורה: **רהיט בגפא ותובליא.** [במקלו] ותרמילו שהשתדל בכל כחו ללמוד: **ולא אמצי למתני.** לא עלה בידו: **ושבשיה.** הטעהו לומר שלא יהא נאסר לאחר מכן ואינסיב איתתא כדי שיחול הנדר: ושרקיה

[ח] ונערה שלא בגרה והיא יתומה בוגרת ומת אביה נערה בוגרת ומת אביה נערה שלא בגרה ומת אביה נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה ואביה קיים ר' יהודה אומר. בוגרת והיא יתומה בשעת הנדר היתה יתומה מבעלה כלומר יתומה דמתניתין יתומה בחיי האב כדמפרשי רבנן בגמ' דיתומה דשייך למימר בבעל כבאב דיקא נמי היכא דתני מיתת האב תני לה בפירוש בוגרת ומת אביה: **גמ' זו דברי ר' יהודה.** דקתני **תשע: אבל חכמים אומרים שלש נערות נדריהן קיימין בוגרת ויתומה ויתומה בחיי האב.** וכולהו תשע דמתני' נכללות בהני שלש: **מתני' קונם שאני נהנה לאבא ולאביך אם עושה אני על פיך בו' הרי זה לא יפר.** שתעשה לבעלה ולא תהנה לאביו ולאביה ולא דברים שבינו לביניה לא הוי זו גירסת הרב רבי אליעזר וכל הספרים כתוב הרי זה יפר וכן נראה דאמינא דרבנן דרבי נתן דסיון דנאסרה בהנאת אביה ואביו על ידי שהיא עושה לבעלה גגאי הוא לבעל והוי דברים שבינו לביניה: **גמ' ר' נתן אומר לא יפר.** פירוש לא יפר עתה דכל זמן שלא עשתה לפי בעלה לא נאסרה בהנאתם דסבר רבי נתן דאינו מפר עד שיחול הנדר אבל אחר שעשתה לפי בעלה ונאסרה בהנאתם מלי מפר דהוי שפיר דברים שבינו לביניה כדפרישית לעיל ואין לפרש דר' נתן סבר דלא הוי דברים שבינו לביניה דאם כן מנא להו לאמוראי דרבי נתן סבר דאינו מפר עד שיחול הנדר: **וחכמים אומרים יפר מיד.** הבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר דאם תשמשנו פעם אחת תאסר עליו עולמית דבעל בכלל יהודים אינהו: **תיתסר הנאה דעלמא עלי.** אסר עצמו כל הנאות שבעולם אם יש אשה קודם שילמוד הלכות ואע"ג דאי אפשר לו לרוות בלא הנאת העולם לא הוי נדר שוא דאפשר שלא ישא אשה ולא יאסר: **רהט בגפא ותובליא ולא מצי למיתנא.** כלים הם שמכניסין בהם פירות והיה עסוק במלאכתו ולא עלה בידו לגמור: **אתא רב אחא בר רב הונא ושבשיה.** לקחו בדברים והטעהו שישא אשה ואמר שלא יאסר בהנאת עולם דסבר רב אחא שאין חכם מתיר עד שיחול הנדר ולכך הולכך להטעותו שישא אשה ואז יתירו לו:

[ט] כפי' לעלות ברגלם דקל ללקט תמרים לעשות עבדות לשום חכם שילמדהו ולא עלתה בידו שילמוד כלום. עיין ערך גפא ב'], **[י]** כפי' פיתה לאותו עד שנשא אשה תרגום של פתיתי ה' ופפת (דירמיה כ) שנשתני ה' ואשתבשת. עיין ערך שבש ב'].

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה קונם. אע"פ שלא חל הנדר. עיין בר"ן לעיל דף פ ע"ח:

פירוש הרא"ש

ד' נערה שלא בגרה ומת אביה נדרה כשהיא נערה ומת אביה ואח"כ בגרה ונפת לשאול על נדרה. ה' נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה נדרה כשהיא נערה וכבר מת אביה ואח"כ בגרה. ו' בוגרת ואביה קיים ונדרה. ז' נערה בוגרת ואביה קיים נדרה כשהיא נערה ובגרה. ח' נערה שלא בגרה והיא יתומה ונפת לשאל בעודה נערה. ט' נערה בוגרת והיא יתומה ונפת לשאל אחר שבגרה ואין חדוש בכל אלו הנערות שלא התנה נקט כל אלו הנשים שנדריהם קיים וחזו כללם וכך לאור לסדרם במשנה שלש שנדרו בבגרות בוגרת יתומה שנדרה בוגרת שנדרה ומת אביה בוגרת ואביה קיים. ולרבנן שנדרה בנערות ובגרה ומת אביה ונפת לשאל. נערה ומת אביה ובגרה מת אביה אחר הנדר ובגרה ונפת לשאל נערה יתומה ובגרה בשעת הנדר היתה יתומה ובגרה ונפת לשאל. נערה בוגרת ואביה קיים נדרה בנערות ובגרה ואביה קיים. ושתים שבאו לשאל בנערות נערה יתומה נערה ומת אביה: **המשיא את בתו בשחיא קטנה.** כיון שנכנסה לחופה יצאת מרשות אביה: גמ' שלש נערות נדריהן קיימין. בוגרת ויתומה ויתומה בחיי האב וכל הנך דממניתין בכלל: **מתני' קונם שאני נהנה לאבא ולאביך אם**

ושרקיה טינא. טח פניו בטיט כדי שלא יכירהו רב חסדא כאילו היה אדם אחד (א) מהם שנדר שלא יאכל אשה כדי שימיר לו דאפשר אילו היה מכירו לא היה מתיר לו: **מאן חכים למיעבד כי האי מילתא.** שדקדק בכך שהשיאו אשה קודם שישאל על נדרו כדי שימול הנדר עליו קודם שאלה דקסבר כרבי נתן דאמר לא יפר הואיל ולא חל הנדר דרבי נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא (ב): **הכי נמי פליגי בשאלה.** שאין נשאלין לחכם עד שיחל הנדר חל עליו: **דתניא והפרה הלבנה.** (ג) והא והפרה דמשמע אימתי הוי הפרה בזמן שחל בנה (ד) בנה היינו נדר. רבי נתן לטעמיה דאמר (ה) הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כו' והיינו חל בנה חל בנין הנדר. ע"א מסיפיה דקרא והפרה הלבנה ובושה החמה כדכתיב (ו) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים וגו' דבהיא שעתא חפרה נהורא דהלבנה דעד השתא כי מלך ה' צבאות על ישראל ולא קודם שימלך וה"ה גבי נדר מכי חל עליה הוא למיפר ולא קודם שיחול: **דתניא מפר מחשבות ערומים.** דמשמע מפר אפילו מחשבה בעלמא אף ע"פ שלא חל הנדר עדיין: **אבל.** בנדרים שצריך שאלה לחכם דברי הכל אינו מתיר אא"כ חל הנדר כדכתיב לא יחל דברו דמשמע כל זמן שאין שם מעשה בנוי אלא דיבור בעלמא שעדיין לא חל הנדר לא יחל החכם והאי דדרשינן מייתי (ז) הוא אינו מוחל אבל אחרים מוחלין לו בזמן שחל הנדר קאמר: **לימא מסייע ליה.** לרב פפי דאילו בשאלה דברי הכל אינו [מתיר] עד שיחול הנדר: **קונס שאיני נהנה לפלוני ונכל מי שאשאל עליו.** כלומר אם אשאל עליו לשום חכם להתיר לי יהא עלי קונס מה שאני נהנה לאותו חכם: **ואי אמרת.** דנשאלין לחכם עד שלא חל הנדר אי בעי למישאל על המודר בריש מיתשיל אי בעי מיתשיל על חכם בריש (ג): מאי נשאל דקאמר סתמא דמשמע או על החכם או על מודר: **לימא מסייע ליה.** מהכא קונס שאני נהנה לפלוני דחל עליה נדר לאלתר והריני זיר לכשאשאל לחכם עליו: **נשאל על נדרו.** שחל עליו ואח"כ נשאל נמי על נזרו שלא חל עד שישאל עליו: **ואי אמרת נשאל.** לחכם נמי אע"פ שלא חל הנדר וכי היכי דפליגי בהפרה פליגי בשאלה וכדין הוא דלרבנן (ד) חל נזירותו: **שאיל בריש.** דליזיל לחכם לישאל על נזירותו תחילה ואחר כך על נדרו: למימרא

בהפרה פליגי נמי בשאלה: **דתניא לא יחל דברו.** למימרא דלא הוי ביה מעשה דדברו בעלמא משמע ולא חלות הנדר: ולענין הלכה קיי"ל כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן ואמרי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר חדא דיחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דר' עקיבא דאמר (לעיל פט.) דאשה אינ שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש ונתגרשה דיפר על כרחיך הכי סבירא ליה דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר ועוד דסוגיין בריש פרקין בענין אם ארחץ אם לא ארחץ כרבנן שייכא וכדכתיבנא עלה דההיא [פ. ד"ה ורבי]. ואע"ג דאמר רבא מאן חכים למעבד כי הא אי לאו רב אחא אלמא קלסיה משום דעבד כרבי נתן וכיון דקלסיה שמע מינה הילכתא כותיה לאו ראיה היא דמשום דאפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלסיה וכדכתיבנא לעיל וליכא למדחי כל הני ראיות משום הא דקלסיה רבא דאיכא למדחייה וכדכתיבנא. הילכך נקטינן דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ בשתלתה נדרה בדבר שהיא עשויה לעבור על תנאה דומיא דאם עושה אני על פי אבא ועל פי אביך דכיון שהיא מצטערת אם לא תעשה לפיהן כאילו עשתה דמי אבל תלתה תנאה בדבר שאינה עשויה לעבור עליו אינו מפר אלא אם כן חל הנדר והיינו דאמרינן בריש פרקין [עט:] למה לה הפרה לא תרחץ ולא ליתסרון פירות עולם עלה

וכדכתיבנא

ושרקיה טינא ואתייה לקמיה דרב חסדא אמר רבא [ב]מאן חכים למיעבד כי הא מילתא אי לאו דרב אחא בר רב הונא דגברא רבה הוא דקסבר דכי היכי דפליגי רבנן ור' נתן בהפרה הכי נמי פליגי בשאלה ורב פפי אמר מחלוקת בהפרה דר' נתן סבר אין הבעל מיפר אא"כ חל נדר דכתיב [1]וחפרה הלבנה ורבנן סברי [א]בעל מיפר אע"פ שלא חל נדר דכתיב [2]מפר מחשבות ערומים אבל בשאלה דברי הכל [3]אין חכם מתיר כלום אא"כ חל נדר דכתיב [3]לא יחל דברו לימא מסייע ליה קונם שאיני נהנה לפלוני ולמי שאשאל עליו [3]נשאל על הראשון ואח"כ נשאל על השני ואי אמרת נשאל אע"פ שלא חל נדר אי בעי על האי ניתשיל ברישא אי בעי על האי ניתשיל ברישא ומי ידע אי האי קמא אי האי בתרא אלא לימא מסייע ליה קונם שאיני נהנה לפלוני הריני נזיר לכשאשאל עליו [ד]נשאל על נדרו ואח"כ נשאל על נזרו ואי אמרת נשאל אע"פ שלא חל נדר אי בעי על נדרו איתשיל ברישא אי בעי על נזרו איתשיל ברישא ר' נתן היא אמר רבינא אמר לי מרימר הכי אמר אבוך משמיה דרב פפי מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל מפר ואע"פ שלא חל נדר דכתיב לא יחל דברו

למימרא

שם א ב מיי' פ"ו מהל' שבועות הל' יד [טח] ופי"ב מהל' נדרים הל"ב סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ז וסי' רלד סעי' סט:

סה ג ד מיי' פ"ו מהל' שבועות סה סמג לאוין רמח טוש"ע יו"ד סי' רכט סעי' ט:

תורה אור השלם

1. וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי מָלַךְ יְיָ צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלִַם וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד:
ישעיהו כד כג

2. מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִּים וְלֹא תַעֲשֶׂינָה יָדֵיהֶם תּוּשִׁיָּה:
איוב ה יב

3. אִישׁ בִּי יִדֹּר נֶדֶר לַיְיָ אוֹ הִשָּׁבֵעַ שְׁבֻעָה לֶאְסֹר אִסָּר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה: במדבר ל ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושרקיה וכו' אחד אחד שנדר כ"ל ותיבת מכסם נמחק: (ב) ד"ה דכתיב וכו' והאי והפרה הכי משמע אימתי: (ג) ד"ה ולי אמרת וכו' בריש הס"ד ואח"כ מ"ה ומי ידע וכו' כלומר מאי נשאל על הראשון דקאמר סתמא הכי משמע או על חכם: (ד) ד"ה ואי אמרת נשאל וכו' דלרבנן על מזיותו מצי שאיל בריש כ"ל והל"ל:

גליון הש"ס

גמ' מאן חכים. כעין זה תוס' דף קיב ע"ב:

פירוש הרא"ש

ושרקיה טינא. כי הפשיט בגדיו לפי שנאסר בהנאת העולם וטח אותו בטיט ואיתיה לקמיה דרב חסדא שיתיר לו נדרו: מאן חכים למעבד כי הא מילתא. שהשעהו לישא אשה כדי שיאסר ויתירו לו דקסבר דרבנן ורבי נתן פליגי נמי בשאלה וסבר רב אחא כרבי נתן: דכתיב והפרה הלבנה ובושה החמה. סימן בעלמא הוא ולדים ופחדה כמו והפרה אמתי יפר אחר שחל הענין דלאמרינן הנודר כאילו בנה במה ויש"ג עומדת דרבי נתן משום דכתיב והפר אם שמע נדרה אסר עליה דמשמע דאיסור שיחול עליה: דכתיב מפר מחשבות ערומים. משעת מחשבה קודם שחל: שנאמר לא יחל דברו. ומייתי ליה ככל היוצא מפיו יעשה אחר שחל הנדר וכל לידי עשייה אז אמרינן הוא אינו מוחל אבל אחרים כו': ולמי שאשאל עליו. החכם שיתיר לי נדרי אהיה מודר ממנו: נשאל על הראשונה. על הנאת פלוני ואז נאסר בהנאת החכם וישאל עליו ומשמע אבל קודם שנשאל לראשון לא מהניא שאלה על נדר החכם: מי ידע הי קמא והי בתרא. מי יוכל לידע מלשון הבריתא אם

תוספות

ושרקיה טינא. פי' טחו בטיט שלא יהנה מן העולם. ת"ש יש לפרש שרקו כדי שלא יכירהו רב חסדא שהיה מתביש על מה שלא קיים נדרו: מאן חכים כו'. שלא היה רוצה להתיר עד שהשיאו וחל הנדר: ה"נ בשאלה. דקסבר הלכה כרבי נתן: דכתיב והפרה הלבנה. פירש ר"ר אליעזר לא יקעמי לפרש הכי משמע ליה מהכא ונראה לפרש בעלמא דקנייה הס"ס והפרה בגייה בגין האיסור נראה הוא המקיימו כאילו בנה במה וקיימנן בעלמא ומעמא מסבא במקום שאין איסורא לשון הר"ר אליעזר ואית ספרים דגרסי ומעמייה דרבי נתן משום דכתיב והפר נדרה אשר עליה דמשמע לאחר שיחול עליה הנדר יפרינו ומעמא דרבנן משום דכתיב מפר מחשבות ערומים משעת מחשבה קודם שיחול האיסור יפר וגם זה אמר הר"ר אליעזר דאינו אלא קיימנן בעלמא משעת מחשבה קודם שיחול יפר והכי נמי מלינו פרק הדר [שירוין דף עג:] ודיאלל בתרע מלכא דלא מייתי אלא קיימנן בעלמא לומר דרבי יהודה בן בבא מתיר בעבדים ואע"ג דאינו קמתמא האי טעמא דר' יהודה בן בבא: קונם שאני נהנה לפלוני ולמי שאשאל לחכם עליו. גם לחכם שאשאל עליו איתסר אלא אהנה מצלו: נשאל על הראשון. שאסר הנאתו עליו ואחר כך נשאל [על השני] ס"ל [דשניו] רוצה לומר על החכם שני לאיסור: אי בעי אזא מיתשיל. כלומר ישאל על איזה שירצה תחילה: מי ידעינן הי קמא והי בתרא. דילמא נשאל על הראשון תחילה דקאמר היינו חכם וקרי ליה ראשון משום דהוי ראשון לשאלה ושני קרי לאחר משום דהוי שני לשאלה ראשון דנקט לאו דווקא וה"ה דמלי למדחי הא מני רבי נתן כדדחי בסמוך: נשאל על נדרו. שכבר חל ואינו נשאל על מזיותו שהרי עדיין לא חל עד שישאל על מזיותו ויהנה מאותו פלוני: **הא** מני רבי נתן היא. אבל ר) רבא יכול להיות דכי היכי דבהפרה מיפר אע"ג שלא חל בהתרת חכם נמי מתיר אע"ג שלא חל: אבל בשאלה ד"ה מתיר מיד. אע"פ שלא חל דכתיב לא יחל דברו למימר דלא הוי כמעשה כלומר מתיר מיד אע"פ שאין שם עדיין אלא דבור אמר הוא דלא יחל אבל אחרים מוחלין לו:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

וכדכתיבנא עלה דהתם בס"ד. ולענין שאלה קיימה לן כרב פפי דאמר מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל אין חכם מתיר אא"כ חל הנדר והכי פסקי רבוותא זכרונם לברכה בוותיה לזמורא. ואיכא מ"ד דאפי' הכי האומר קונם עלי דבר פלוני לאחר שנשים יום חל הנדר מיקרי וחכם מתיר דלא פליגי ר' נתן ורבנן אלא בתולה נדרו בתוך שאפשר שלא יחול הנדר לעולם אבל תולה נדרו בימים כיון שסוף איסורו לחול אע"פ שלא חל עדיין חכם מתיר ואיכא מ"ד דאפילו בכה"ג כיון שמכל מקום עדיין אינו נאסר אין חכם מתיר וסברא קמא תריצא לי טפי: **מתני' בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות לכתובה.** מוקמינן לה בגמרא[ח] בתשת כהן דאי בתשת ישראל אי ברלון מי אית לה כתובה ואי בתונם אמאי יוצאה דהא לא מתסרא על בעלה אלא לאו בתשת כהן בתונם דנהי דאסירא ליה אית לה כתובה דמצית למימר ליה אנא הא קאימנא וגברא הוא דנסתפיה שדהו שקדושת כהונתו גרמה לו שתהא אסורה לו דהא אונס בישראל משרי הילכך מזלו גרם ומשום הכי יש לה כתובה: **השמים ביני לביניך.** מוכח בגמ' [לא.] דהכי קאמרה ליה שאין שכבת זרעו יורה כאן בשעת תשמיש[ט] ואינו ראוי להוליד ומתוקמא בנאה מחמת טענה דאמרה בעינא מוטרא לידא ומרא לקבורה הא לאו הכי אין בדבריה כלום דאמרי' לה זילי לא מפקדת כדאמרי' בפ' אע"פ (כתובות סד. יבמות סה:). ואע"ג דאמרינן בהגדה ט) שאמרה לו שרה אמנו לאברהם השמים ביני וביניך[י] דלמא היינו שהוא מרוחק ממנה לגמרי כגון שרה שהיתה טוענת על אברהם שריחקה מחמת הגר וכירושלמי [פי"א הי"ב] נמי הכי משמע דאמרינן כמה דשמים רחיקתא מן ארעא כך הויא רחיקתא מבעלה אפשר לשון השמים ביני לביניך כולל הכל אבל הכא מוכח בגמ' שפירושו שאינו יורה כאן וכי קאמרה ליה השמים ביני לביניך עד ביני וביניך דקושטא קאמינא שדבר זה אין יודע בו אלא הש"ס: **נעולה אני מן היהודים.** שאסרה על עצמה בתשת תשמיש כל היהודים וכיון דמוכחא מילתא דתשמיש קשה לה וכאנוסה דמיא ומשום הכי כופין אותו להוציא ולימן כתובה: **חזרו ואמר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר ומקלקלת על בעלה.** דשמא תלך למקום שאין מכירין בה ובגדרה ותנשא: **תניא ראיה נדבריה.** שנאנסה ובנלאו הכי לא מתסרא לבעלה: **יעשו דרך בקשה.** מפורש בירושלמי [שם] יעשה סעודה ויפיים ועלה טובה קמ"ל: ואיכא למידק אמתני' כיון דמדינא דאמרה טמאה אני לך מיתסרא לבעלה כמשנה ראשונה משום שלא תהא נותנת עיניה באחר היאך התירוה וכי איסור שבה להיכן הלך כ) יש מי שמיקל דאע"ג דמדינא אסירא שרו לה רבנן ומבטלי מילתא דאורייתא משום מגדר מילתא בקום עשה דגדר גדול גדרו בה שלא תתן עיניה באחר להפקיע עצמה מיד בעלה והרשות בידם לעשות כן כדאמרי' ביבמות (דף 5:) מגדר מילתא שאני. והקשו על זה שאין ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה אלא בשב ואל תעשה אי נמי בקום עשה ולהולאת שעה בלבד כאליהו בהר הכרמל אבל לדורות לא. ולדידי לא קשיא לי דכי היכי דאמרי' בכמה דוכתי (גיטין לג. וש"נ) דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקדושי מייתי ס"ו הכא כל שאמרה לבעלה טמאה אני אפקעינהו רבנן לקדושי מעיקרא ונמצא שבשעה שנאנסה פנויה היתה ומש"ה שריא לבעלה ואוכלת נמי בתרומה כדאמרי' בגמ' אלא שלפי זה מצטרך לומר דכי אמרי' הכי דוקא באומרת טמאה אני לך שנאנסתי ולכשר נבעלתי אבל באומרת טמאה אני לך שנאנסתי מנתן או מממזר אינה מותרת לבעלה ואינו במשמע. ואחרים תרצו דמשנה ראשונה לא דינא קתני דמדינא ודאי אין האשה נאמנת לומר טמאה אני לך להפקיע עצמה מבעלה שהיא משועבדת לו אלא משום דהא מילתא דטמאה אני לך כסיפא לה תקינו במשנה ראשונה להאמינה דאי לאו דקושטא קאמרה לא הות מזגזגה נפשה למימר הכי ומכי חזו רבנן בתראי דאיכא למיחש לשמא תהא נותנת עין באחר אוקמוה אדינה: **גמ' מהו שתאכל בתרומה.** דדילמא לבעלה הוא דלא מהימנא כדי שלא תתן עיניה באחר אבל בתרומה מהימנא: **שלא להוציא לעז על ביתה.** דכיון דאחזו דאסריגן לה למיכל בתרומה סברי דכי אמרה טמאה אני קושטא קאמרה ומוציאין לעז על ביתה: **אפשר דאבלה חולין.** דמימר אמרי תרומה הוא דלית לה: **השתא הוא דאתניסת.** אחר שנתארמלה אתניסת אתניסת לגבי בעלה לגבי אסור דידה דאסורה בתרומה לפי דבריה נאמנת אז לא: **אפשר דאבלה חולין.** ולא יגיעו שמתמת איסור פורסת מתרומה:

למימרא דלא הוה ביה מעשה מיתיבי קונם שאיני נהנה לפלוני ולמי שנשאל עליו נשאל על הראשון ואח"כ נשאל על השני אמאי אי בעי על האי ניתשיל ברישא ואי בעי על האי ניתשיל ברישא מי (ח) יודע הי ראשון והי שני מיתיבי קונם שאיני נהנה והריני נזיר לכשאשאל עליו נשאל על נדרו ואח"כ נשאל על נזרו ואמאי אי בעי על נדרו ניתשיל ברישא ואי בעי על נזרו ניתשיל ברישא תיובתא: **מתני' בראשונה** (ח) היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה האומרת טמאה אני לך שמים ביני לביניך ונטולה אני מן היהודים חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר ומקלקלת על בעלה [א] האומרת טמאה אני לך תביא ראיה לדבריה [ב] השמים ביני לביניך יעשו דרך בקשה [ג] ונטולה אני מן היהודים יפר (ג) לחלקו ותהא משמשתו ותהא נטולה מן היהודים: **גמ' איבעיא להו** אמרה לבעלה טמאה אני מהו שתאכל בתרומה [ד] רב ששת אמר [ה] אוכלת שלא תוציא לעז על בניה רבא אמר [ו] אינה אוכלת אפשר דאכלה חולין אמר רבא ומודה רב ששת שאם [ז] נתארמלה שאינה אוכלת מידי הוא טעמא אלא משום (ג) תוציא לעז על בניה נתארמלה ונתגרשה אמרי השתא דאיתניסא אמר רב פפא [ח] בדיק לן רבא אשת כהן שנאנסה יש לה כתובה או אין לה כתובה כיון דאונס לגבי כהן כרצון לגבי ישראל דמי אין לה כתובה או דילמא מצי אמרה ליה אנא הא חזינא

גברא

למימרא דלא הוה ביה מעשה. כלומר דלא הוה צריך למיעבד הכי דעבד רב אחא בר רב הונא[ט] (ד) מההוא גברא דאתייה לקמייה דרב חסקדא: **מי קא ידעת הי הראשון.** דילמא אפי' דקאמר דנשאל על הראשון על ההוא דלא חל הנדר אף נשאל עליו קאמר: **נשאל על נדרו וכו'.** ואי אמרת דנשאל לחכם לדברי הכל אע"ג דלא חל הנדר הא מני דלא כרבי נתן ודלא כחכמים: **מתני' יוצאות.** בעל כרחו של בעל: **טמאה אני לך.** בא עלי אדם אחר וטימאני לך ובאותם קאמר בתשת כהן דבאותם נמי אסורה לו ולהכי נוטלת כתובתה דלא פשעה דאי בתשת ישראל אינה יוצאה דאנוסה מותרת לו כדנפקא לן (כתובות דף נא:) מוהיא לא נתפשה דאי בראון קמיירי אפי' לישראל אסורה ואין לה כתובה הא פשעה וגמרא מפרש לה הכי: **השמים ביני לביניך.** שאינו מזריע דבר זה אינו גלוי לבריות אלא לשמים: **יעשו דרך בקשה.** יבקשו הימנו שיפטרנה בגט כראוי ואין מכריחין אותו: **גמ' מהו שתאכל בתרומה.** כיון דלא מפקינא לה מייניה כל כמה דלא אתו סהדי דאמרי שנאנסה (ה): **דאפשר דאכלה חולין.** דהואיל דאפשר בתקנתא לא ספינא לה תרומה: **אלא הוציא לעז על ביתה.** דאי אמרת לא תאכל בתרומה אתו למימר דבניה פסולין מן הכהונה דהרי בני אנוסה אינהו שהרי נפקלה מן התרומה מחמת אונס: **ומודה רב ששת דאי נתארמלה או נתגרשה.** דהשתא ליכא לעז דמימר אמרי השתא לאחר גירושין הוא דאיתניסת: **אשת כהן שנאנסה.** בעדים. (ו) כו' מתני' לא מיתוקמא אלא באשת כהן שנאנסה וכן למשנה ראשונה וכן למשנה אחרונה יש לה כתובה:

גרסתי

(ח) יבמות קיב., (ט) [לעיל פא.], (י) [עיין תוספות סוטה ו. ד"ה האומרת], (כ) [עי' פרש"י דגרס מתתרגלה אז מתגרשה וכ"ל בתוס' ד"ה שאם ועי' בר"ש דבמסמן ד"ה השתא], (ל) [עיתוסין נא. וש"נ], (מ) [לעיל פט:], (נ) ל"ל כולה, (ס) [לקמן נא.], (ע) [עי' תוספתא סוטה פ"ה ה"ז], (פ) [בראשית מז], (צ) [וע' תוס' יבמות כה. סוד"ה אמר רבין],

פירוש הרא"ש

פלוני דלשון אם התכס לשון תנא אתא לאמטוענן דשמי תמרות צריך ושאל על חיה מהן שילבה ויהיה לשון ואחר כך יאמל על שמי הדבר וה"ה דמלי דלדבר נתן דאיכא כמשמעו דשמי תמרות ולא הפסידה כמוכה והאמינוה חכמים לאסור עצמה על בעלה וכיון דיוצאה בגט נוטלת כתובתה דמספר כתובתה לגמוד לכשתבא לאחר מטלי מה שכתוב ליה: **נטולה אני מן היהודים.** שאסרה הנאת תשמיש של כל ישראל עליה ואע"ג דאמרינן בפרק המדיר (ד' עא.). היכא דנדרה אינה דיוצאה בלא כתובה דהיא נתנה אבבא בין שיעה כ"ש פירש ביבמות (דף קיב.) כיון שאסרה הנאת תשמיש של כל ישראל עליה ודאי אנוסה היא כי קשה תשמיש לה ופסדה משנה ראשונה דאפילו דברים שבינו לביניה לא הוי דאפשר שיבנה לביניה כמה דאמרינן דאם הכא מוכח בגמ' דאפילו דברים שבינו לביניה השמים ביני לביניך. מפרש בגמרא דאינו יורה כמה דאמר לשון שהדברים דקמי שבינו לבניה ואינו יכול לבבר ומיירי בבאה מחמת טענה דאמרה בעינן מוטרא לידא ומרא לקבורה דאי לאו הכי אמרי' לה זילי לא מפקדת אפריש וכיון: חזרו לומר **שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר.** מתקלקלו הדורות וחזו שהיא משקרת לאפקעא עצמה מתחת בעלה: **תביא ראיה לדבריה.** ולא מהימני לה בלא ראיה: **יעשו דרך בקשה.** יבקשו ממנה שלא תדבר עוד בו בירושלמי מפרש ויעשה סעודה ויפיים: **יפר חלקו והתא משמשתו.** דהוי דברים שבינו לביניה ומפר לעצמו: **מהו שתאכל בתרומה.** למנסה אחרונה נהי דתשו חכמים שהיא משקרת ואינה נאמנת לאסור עצמה מתחת בעלה: **תביא ראיה** דאיכא מאן דאמר דבר מן התורה אלא בשב ואל תעשה אי נמי בקום עשה ולהולאת שעה בלבד כאליהו בהר הכרמל אבל לדורות לא. ולדידי לא קשיא לי דכי היכי דאמרי' בכמה דוכתי דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקדושי מייתי ס"ו הכא כל שאמרה לבעלה טמאה אני אפקעינהו רבנן לקדושי מעיקרא ונמצא שבשעה שנאנסה פנויה היתה ומש"ה שריא לבעלה ואוכלת נמי בתרומה כדאמרי' בגמ' אלא שלפי זה מצטרך לומר דכי אמרי' הכי דוקא באומרת טמאה אני לך שנאנסתי ולכשר נבעלתי אבל באומרת טמאה אני לך שנאנסתי מנתן או מממזר אינה מותרת לבעלה ואינו במשמע. ואחרים תרצו דמשנה ראשונה לא דינא קתני דמדינא ודאי אין האשה נאמנת לומר טמאה אני לך להפקיע עצמה מבעלה שהיא משועבדת לו אלא משום דהא מילתא דטמאה אני לך כסיפא לה תקינו במשנה ראשונה להאמינה דאי לאו דקושטא קאמרה לא הות מזגזגה נפשה למימר הכי ומכי חזו רבנן בתראי דאיכא למיחש לשמא תהא נותנת עין באחר אוקמוה אדינה: **גמ' מהו שתאכל בתרומה.** דדילמא לבעלה הוא דלא מהימנא כדי שלא תתן עיניה באחר אבל בתרומה מהימנא: **שלא להוציא לעז על ביתה.** דכיון דאחזו דאסריגן לה למיכל בתרומה סברי דכי אמרה טמאה אני קושטא קאמרה ומוציאין לעז על ביתה: **אפשר דאבלה חולין.** דמימר אמרי תרומה הוא דלית לה: **השתא הוא דאתניסת.** אחר שנתארמלה אתניסת אתניסת לגבי בעלה לגבי אסור דידה דאסורה בתרומה לפי דבריה נאמנת אז לא: **אפשר דאבלה חולין.** ולא יגיעו שמתמת איסור פורסת מתרומה:

(ח) גמ' מי קא ידע הי לראשון: (ט) שם במשנה יפר חלקו: (ג) שם משום שלא תוציא לעז: (ד) רש"י ד"ה למימרא וכו' בהחוא גברא: (ה) ד"ה מהו שתאכל וכו' נאנסה הס"ד הא ואע"כ ל"ל ד"ה שלא תוציא ואע"כ ד"ה דאפשר ואע"כ ד"ה ומודה רב ששת:

גליון הש"ס

גמ' רב ששת אומר אוכלת. עיין טוטה דף ו תד"ה האומרת: בהר"ן ד"ה השמים ביני לביניך וכו' ואינו ראוי להוליד. עיין נדה דף מג ע"א תד"ה בלאוקיי לחזריע:

מוסף רש"י

טמאה אני לך. אשת כהן שאמרה לבעלה נאנסתי, דאיתקרא עליה וכתובתה לא מיפקדה (יבמות קיב.). **שמים ביני לביניך.** גלוי וידוע לפניו שאינך מזקק לי כדרך בני אדם ואין אים לוכיחה בין שניהו (שם). **ונטולה אני מן היהודים.** נדרה היא שלא תיבעל ליהודים, ומתאסרה בפסה אחרי עצמה ש"מ תשמיש קשה לה ואונסה היא, לפיכך נוטלת כתובתה (שם). **שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר.** ומלך למקום שאין מכירין בה ונבעלה ומנשא לו (שם). **תביא ראיה לדבריה.** ואם לאו לא כל כמינה דאסרה נפשה עליה (שם). **יעשו דרך בקשה.** לבעול ולהתגבר בה מנהג יפה (שם). **אי:** יעשו שלום ביניהם (ראנ"ה בשמו). **יפר חלקו.** שתהא מותרת לו (לעיל פב.). **והתא נטולה מן היהודים.** לכשתגרש אשתה לבעלה (שם) לכשתגרש אסורה ליעלה, דהכי קאמרינן ונטולה אני מן היהודים שלא תהנה מתאכלת (לעיל פד.). **בדיק לן רבא.** מנסה אותנו (ערובין נא.) אם נדע להשיב (חולין קלג.).

הדרן עלך ואלו נדרים

הגהות הב"ח

(א) גמ' מי קא ידע הי לראשון: (ב) שם במשנה יפר חלקו: (ג) שם משום שלא תוציא לעז: (ד) רש"י ד"ה למימרא וכו' בהחוא גברא: (ה) ד"ה מהו שתאכל וכו' נאנסה הס"ד ואע"כ ל"ל ד"ה שלא תוציא ואע"כ ד"ה דאפשר ואע"כ ד"ה ומודה רב ששת:

גליון הש"ס

גמ' רב ששת אומר אוכלת. עיין טוטה דף ו תד"ה האומרת: בהר"ן ד"ה השמים ביני לביניך וכו' ואינו ראוי להוליד. עיין נדה דף מג ע"א תד"ה בלאוקיי לחזריע:

מוסף רש"י

טמאה אני לך. אשת כהן שאמרה לבעלה נאנסתי, דאיתקרא עליה וכתובתה לא מיפקדה (יבמות קיב.). **שמים ביני לביניך.** גלוי וידוע לפניו שאינך מזקק לי כדרך בני אדם ואין אים לוכיחה בין שניהו (שם). **ונטולה אני מן היהודים.** נדרה היא שלא תיבעל ליהודים, ומתאסרה בפסה אחרי עצמה ש"מ תשמיש קשה לה ואונסה היא, לפיכך נוטלת כתובתה (שם). **שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר.** ומלך למקום שאין מכירין בה ונבעלה ומנשא לו (שם). **תביא ראיה לדבריה.** ואם לאו לא כל כמינה דאסרה נפשה עליה (שם). **יעשו דרך בקשה.** לבעול ולהתגבר בה מנהג יפה (שם). **אי:** יעשו שלום ביניהם (ראנ"ה בשמו). **יפר חלקו.** שתהא מותרת לו (לעיל פב.). **והתא נטולה מן היהודים.** לכשתגרש אשתה לבעלה (שם) לכשתגרש אסורה ליעלה, דהכי קאמרינן ונטולה אני מן היהודים שלא תהנה מתאכלת (לעיל פד.). **בדיק לן רבא.** מנסה אותנו (ערובין נא.) אם נדע להשיב (חולין קלג.).

תוספות

מיתיבי קונם כו' כל הי דאייתי לעיל משום קיומא מייתי הכא לתיובתא ודמי להו כדדמי לעיל וסוף דבר איתותב רב פפי דכדמסיק וגלאה דהלכה כרב פפי דאמר דבנדר ס"ה אין חכם מתיר עד שיחול הנדר אבל בהפרה נראה דמפר כרבנן דרבי נתן אע"פ שלא חל וכן משמע אם נראין אם לא נראין דמפר מיד קודם שיחול: **בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה האומרת טמאה אני לך.** וכגמרא מוקי לה בתשת כהן וכביאת אונס דאילו בתשת ישראל לא מתוקמא דאי בלעון לית לה כתובה: **השמים ביני לביניך.** פירש הרא"ש דבר זה שכתב זרע יורה כאן דאינו לאו להוליד בבאה מחמת הטענה כדאמר סוף פרק הבא על יבמתו דקאמרה בעינא מוטרא לידא ומרא לקבורה דאי לאו הכי אין בדבריה כלום דאמרי' לה זילי לא מפקדת כדאמרינן בפרק המדיר (ד' עא.) היכא דנדרה אינה דיוצאה בלא כתובה דהיא נתנה אבבא בין שיעה כ"ש פירש ביבמות (דף קיב.) כיון שאסרה הנאת תשמיש של כל ישראל עליה ודאי אנוסה היא כי קשה תשמיש לה ופסדה משנה ראשונה דאפילו דברים שבינו לביניה לא הוי דאפשר שיבנה לביניה כמה דאמרינן דאם הכא מוכח בגמ' דאפילו דברים שבינו לביניה השמים ביני לביניך. מפרש בגמרא דאינו יורה כמה דאמר לשון שהדברים דקמי שבינו לבניה ואינו יכול לבבר ומיירי בבאה מחמת טענה דאמרה בעינן מוטרא לידא ומרא לקבורה דאי לאו הכי אמרי' לה זילי לא מפקדת אפריש וכיון: חזרו לומר **שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר.** מתקלקלו הדורות וחזו שהיא משקרת לאפקעא עצמה מתחת בעלה: **תביא ראיה לדבריה.** ולא מהימני לה בלא ראיה: **יעשו דרך בקשה.** יבקשו ממנה שלא תדבר עוד בו בירושלמי מפרש ויעשה סעודה ויפיים: **יפר חלקו והתא משמשתו.** דהוי דברים שבינו לביניה ומפר לעצמו: **מהו שתאכל בתרומה.** למנסה אחרונה נהי דתשו חכמים שהיא משקרת ואינה נאמנת לאסור עצמה מתחת בעלה: **תביא ראיה** דאיכא מאן דאמר דבר מן התורה אלא בשב ואל תעשה אי נמי בקום עשה ולהולאת שעה בלבד כאליהו בהר הכרמל אבל לדורות לא. ולדידי לא קשיא לי דכי היכי דאמרי' בכמה דוכתי דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקדושי מייתי ס"ו הכא כל שאמרה לבעלה טמאה אני אפקעינהו רבנן לקדושי מעיקרא ונמצא שבשעה שנאנסה פנויה היתה ומש"ה שריא לבעלה ואוכלת נמי בתרומה כדאמרי' בגמ' אלא שלפי זה מצטרך לומר דכי אמרי' הכי דוקא באומרת טמאה אני לך שנאנסתי ולכשר נבעלתי אבל באומרת טמאה אני לך שנאנסתי מנתן או מממזר אינה מותרת לבעלה ואינו במשמע. ואחרים תרצו דמשנה ראשונה לא דינא קתני דמדינא ודאי אין האשה נאמנת לומר טמאה אני לך להפקיע עצמה מבעלה שהיא משועבדת לו אלא משום דהא מילתא דטמאה אני לך כסיפא לה תקינו במשנה ראשונה להאמינה דאי לאו דקושטא קאמרה לא הות מזגזגה נפשה למימר הכי ומכי חזו רבנן בתראי דאיכא למיחש לשמא תהא נותנת עין באחר אוקמוה אדינה: **גמ' מהו שתאכל בתרומה.** דדילמא לבעלה הוא דלא מהימנא כדי שלא תתן עיניה באחר אבל בתרומה מהימנא: **שלא להוציא לעז על ביתה.** דכיון דאחזו דאסריגן לה למיכל בתרומה סברי דכי אמרה טמאה אני קושטא קאמרה ומוציאין לעז על ביתה: **אפשר דאבלה חולין.** דמימר אמרי תרומה הוא דלית לה: **השתא הוא דאתניסת.** אחר שנתארמלה אתניסת אתניסת לגבי בעלה לגבי אסור דידה דאסורה בתרומה לפי דבריה נאמנת אז לא: **אפשר דאבלה חולין.** ולא יגיעו שמתמת איסור פורסת מתרומה:

מיתיבי קונם כו' כל הי דאייתי לעיל משום קיומא מייתי הכא לתיובתא ודמי להו כדדמי לעיל וסוף דבר איתותב רב פפי דכדמסיק וגלאה דהלכה כרב פפי דאמר דבנדר ס"ה אין חכם מתיר עד שיחול הנדר אבל בהפרה נראה דמפר כרבנן דרבי נתן אע"פ שלא חל וכן משמע אם נראין אם לא נראין דמפר מיד קודם שיחול: **בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה האומרת טמאה אני לך.** וכגמרא מוקי לה בתשת כהן וכביאת אונס דאילו בתשת ישראל לא מתוקמא דאי בלעון לית לה כתובה: **השמים ביני לביניך.** פירש הרא"ש דבר זה שכתב זרע יורה כאן דאינו לאו להוליד בבאה מחמת הטענה כדאמר סוף פרק הבא על יבמתו דקאמרה בעינא מוטרא לידא ומרא לקבורה דאי לאו הכי אין בדבריה כלום דאמרי' לה זילי לא מפקדת כדאמרינן בפרק המדיר (ד' עא.) היכא דנדרה אינה דיוצאה בלא כתובה דהיא נתנה אבבא בין שיעה כ"ש פירש ביבמות (דף קיב.) כיון שאסרה הנאת תשמיש של כל ישראל עליה ודאי אנוסה היא כי קשה תשמיש לה ופסדה משנה ראשונה דאפילו דברים שבינו לביניה לא הוי דאפשר שיבנה לביניה כמה דאמרינן דאם הכא מוכח בגמ' דאפילו דברים שבינו לביניה השמים ביני לביניך. מפרש בגמרא דאינו יורה כמה דאמר לשון שהדברים דקמי שבינו לבניה ואינו יכול לבבר ומיירי בבאה מחמת טענה דאמרה בעינן מוטרא לידא ומרא לקבורה דאי לאו הכי אמרי' לה זילי לא מפקדת אפריש וכיון: חזרו לומר **שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר.** מתקלקלו הדורות וחזו שהיא משקרת לאפקעא עצמה מתחת בעלה: **תביא ראיה לדבריה.** ולא מהימני לה בלא ראיה: **יעשו דרך בקשה.** יבקשו ממנה שלא תדבר עוד בו בירושלמי מפרש ויעשה סעודה ויפיים: **יפר חלקו והתא משמשתו.** דהוי דברים שבינו לביניה ומפר לעצמו: **מהו שתאכל בתרומה.** למנסה אחרונה נהי דתשו חכמים שהיא משקרת ואינה נאמנת לאסור עצמה מתחת בעלה: **תביא ראיה** דאיכא מאן דאמר דבר מן התורה אלא בשב ואל תעשה אי נמי בקום עשה ולהולאת שעה בלבד כאליהו בהר הכרמל אבל לדורות לא. ולדידי לא קשיא לי דכי היכי דאמרי' בכמה דוכתי דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקדושי מייתי ס"ו הכא כל שאמרה לבעלה טמאה אני אפקעינהו רבנן לקדושי מעיקרא ונמצא שבשעה שנאנסה פנויה היתה ומש"ה שריא לבעלה ואוכלת נמי בתרומה כדאמרי' בגמ' אלא שלפי זה מצטרך לומר דכי אמרי' הכי דוקא באומרת טמאה אני לך שנאנסתי ולכשר נבעלתי אבל באומרת טמאה אני לך שנאנסתי מנתן או מממזר אינה מותרת לבעלה ואינו במשמע. ואחרים תרצו דמשנה ראשונה לא דינא קתני דמדינא ודאי אין האשה נאמנת לומר טמאה אני לך להפקיע עצמה מבעלה שהיא משועבדת לו אלא משום דהא מילתא דטמאה אני לך כסיפא לה תקינו במשנה ראשונה להאמינה דאי לאו דקושטא קאמרה לא הות מזגזגה נפשה למימר הכי ומכי חזו רבנן בתראי דאיכא למיחש לשמא תהא נותנת עין באחר אוקמוה אדינה: **גמ' מהו שתאכל בתרומה.** דדילמא לבעלה הוא דלא מהימנא כדי שלא תתן עיניה באחר אבל בתרומה מהימנא: **שלא להוציא לעז על ביתה.** דכיון דאחזו דאסריגן לה למיכל בתרומה סברי דכי אמרה טמאה אני קושטא קאמרה ומוציאין לעז על ביתה: **אפשר דאבלה חולין.** דמימר אמרי תרומה הוא דלית לה: **השתא הוא דאתניסת.** אחר שנתארמלה אתניסת אתניסת לגבי בעלה לגבי אסור דידה דאסורה בתרומה לפי דבריה נאמנת אז לא: **אפשר דאבלה חולין.** ולא יגיעו שמתמת איסור פורסת מתרומה:

גרשתני(ה). מי מהימנא ואם אשת כהן אסור לו להחזירה: **הסס הוא.** דמעיקרא משום (ו) דידע לה דבעלה לא ידע בה אי נטמאת אי לא [אהכי] אי אמרה טמאה אני לך לא מהימנא אבל היכא דאמרה גרשתני דידעה דבעלה ידע אי משקרא אי לא (ז) לא הוה אמרה הכי דחזקה דאין אשה מעיזה פניה בפני בעלה: **אדרבה.** לא (ח) מיבעיין למשנה אחרונה דלא מהימנא אלא אפי' למשנה ראשונה דקתני מהימנא לא הוי טעמא אלא משום דלא עבידא לבזויי נפשה דליאמרה דטמאה אי לאו דהכי הוא דקאמרה: **דזימנין דתקיף לה מן גברא.** שגיער לה בעלה ומעיזה פניה בפניו. עניין אחר דתקיף לה מן גברא שתוקף ילדה מן אדם אחר שנתנה בו עייה וכשבילו מעיזה לומר לבעלה גרשתני: **והא הכא דלית לה כיסופא.** דבהא מילתא לא מבזיא נפשה ואפילו הכי קתני במשנה ראשונה דמהימנא והיכי אמר אפילו למשנה ראשונה כו': **הסס.** נמי אית לה כיסופא דכיון דלא סגי לה דלא קאמרה גבי בי דינא אי יוכה כחן אי לאו דהכי הוא לא קאמרה ואהכי מהימנא: **דהא הכא דידעה היא.** דבעלה ידע דיורה כחן וקתני לה לא מהימנא אלא אשה מעיזה: **דלא יומא.** לאחר תשמיש מקדמה ומשיא ידא לגברא כדי לטהר ידיו לאחר תשמיש ואתא יומא חד ועבדא הכי אמר לה הדא מילתא דתשמיש לא הוי האידנא

(ה) נמ' מתניתן היא. ר"ב וכן יכול לפשוט מברייתא דקדשה בבכר כו' הוכא בב"ב פ' מי שמת דף קמה דמוכח שם ג"כ דאי אשאר לאוקמי הברייתא רק בתשת כהן ע"ש: (ב) שם דמשנה ראשונה תהוי מיובתא דרבא והא הכא דלית לה: (ג) שם דלא אמרה אי יורה: (ד) שם דידעה היא דבעלה ידע: (ה) רש"י ד"ה גרשתני מהו מי וכו' כהן הוא אסור: (ו) ד"ה הסס וכו' משום דידעה דבעלה כל"ל ותיבת לה נמחק: (ז) בא"ד אי לא אי הוה אמרה הכי מהימנא דחזקה: (ח) ד"ה אדרבה לא מיבעיי למשנה:

וגברא הוא דנסתחפה שדהו ואמרינן ליה (ט) מתני' היא האומרת טמאה אני לך יש לה כתובה במאי עסקינן אילימא באשת ישראל אי ברצון כלום יש לה כתובה ואי באונס מי קא מיתסרא על גברא [א]ואלא באשת כהן אי ברצון כלום יש לה כתובה מי גרעה מאשת ישראל ברצון אלא לאו באונס [ב]וקתני יש לה כתובה איבעיא להו אמרה לבעלה גרשתני מהו אמר רב המנונא ת"ש האומרת טמאה אני לך דאפילו למשנה אחרונה דקתני לא מהימנא התם הוא דמשקרה דידעה דבעלה לא ידע בה אבל גבי גרשתני דידע בה (י)מהימנא [ג]דחזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה אמר ליה (כ)רבא אדרבה אפי' למשנה ראשונה דקתני מהימנא התם משום דלא עבידא לבזויי נפשה אבל הכא דזמנין דתקיף לה מן גברא מעיזה ומעיזה מתיב רב משרשיא השמים ביני לבינך דמשנה ראשונה (כ) תיובתא דרבא הכא דלית לה כיסופא וקתני דמהימנא קסבר רבא התם כיון דלא סגי לה דלא אמרה (ג) אין יורה כחן אי לא איתא כדקאמרה לא אמרה ליה השמים ביני לבינך דמשנה אחרונה תהוי תיובתא דרב המנונא והא הכא דידעה היא (ד) ובעלה ידע בה וקתני דלא מהימנא קסבר רב המנונא הכא נמי היא גופה אמרה נהי דבביאה ידע ביורה כחן מי ידע ומשום הכי משקרא: ההיא איתתא דכל יומא דתשמיש מיקדמה משיא ידיה לגברא יומא חד אתיא ליה מיא למממשא אמר לה הדא מילתא לא הות האידנא אמרה ליה א"כ חד מן נברים אהלויי

(ט) נמ' מתניתן היא. ר"ב וכן יכול לפשוט מברייתא דקדשה בבכר כו' הוכא בב"ב פ' מי שמת דף קמה דמוכח שם ג"כ דאי אשאר לאוקמי הברייתא רק בתשת כהן ע"ש: (כ) שם דמשנה ראשונה תהוי מיובתא דרבא והא הכא דלית לה: (ג) שם דלא אמרה אי יורה: (ד) שם דידעה היא דבעלה ידע: (ה) רש"י ד"ה גרשתני מהו מי וכו' כהן הוא אסור: (ו) ד"ה הסס וכו' משום דידעה דבעלה כל"ל ותיבת לה נמחק: (ז) בא"ד אי לא אי הוה אמרה הכי מהימנא דחזקה: (ח) ד"ה אדרבה לא מיבעיי למשנה:

גברא הוא דנסתחפה שדהו. קדושת כהונתו גרמה לו כדפרישית במתני': **איבעיא להו אמרה לבעלה גרשתני.** ונתקבע הגט לו שאבד מהו להאמינה ולהתירה לינשא: **דידעה דבעלה לא ידע בה.** אם זינתה אם לאו ומשום הכי משקרא ולא מירתתא: **הסס דלא עבידא לבזויי נפשה.** שבזיון ופגם הוא לה כשנאסרה הלכך אי לאו דקושטא הוה לא הוה קאמרה: **דתקיף לה מגברא.** שעל ידי כעסה תתחזק מן הבעל להעיז פניה בו ולומר לו גרשתני: **השמים ביני לביניך דמשנה ראשונה.** שאמרו נאמנת מיובתיה דרבא דהאמר רבא דאפי' למשנה ראשונה כי אמרה גרשתני לא מהימנא: **הסס כיון דלא סגיא לה דלא אמרה אין יורה כחן אי לא איתא דקאמרה לא אמרה ליה.** דכיון שהיא צריכה לברר דבריה כדאמרה השמים ביני לביניך וצריכה לומר בפירוש מה שהיא טוענת עליו דהיינו שאין יורה כחן כסיפא לה מילתא ואי לאו דקושטא היא לא הוה אמרה. ואית דגרסי כיון דקא סגי לה כלומר אחר שנאסרה בלבה לומר כך: **והא הכא דידעה היא דבעלה ידע בה.** דסלקא דעתך הכא דאיהו נמי קיים ליה ביורה כחן וקתני דלא מהימנא: **נהי דבביאה ידע ביורה כחן מי ידע.** מהא משמע בההיא דהשמים ביני לביניך דתנן במתני' היינו יורה כחן וכדכתיבנא: **ולענין הלכה** קיי"ל כרב המנונא דאשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת דסוגיין בכוליה הש"ס כוותיה ומדמינן לה למתניתין ש"מ שלא להתירה בלבד לינשא נאמנת אלא אף ליטול כתובה דומיא דמתני' דקתני יוצאות וטוטלות כתובה ועוד שהרי מספר כתובה גלמוד שכך כותב לה לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי כדתנן בהאשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים[ו] כך כתב הרמב"ן ז"ל בהלכותיו. מיהו איכא למימר דלית לן מדרש כתובה אלא בעיקר כתובה אבל בתוספת לא. וכיון דמשום הכי מהימנא טפי כי אמרה גרשתני מכי אמרה השמים ביני לביניך משום דבגרשתני ידע בה בעלה ואינה מעיזה ובהשמים ביני לביניך דלא ידע בה מעיזה שמעינן מינה דבאומרת אינו נזקק עמי כלל כיון דבעלה ידע בה אפילו למשנה אחרונה מהימנא ויוצא ויתן כתובה אפילו לא אתיא מחמת טענה דבעיא חוטרא לידה ומרא לקבורה שהרי גדולה מזו אמרו[ז] אי אפשי אלא אני בבגדי והיא בבגדה יוצא ויתן כתובה. מיהו כתב ר"י ז"ל דדוקא כשהיא תובעת להתגרש הוא דאמרינן יוצא ויתן כתובה אבל תובעת כתובה לא מהימנא והבא לאיה מדאמר בפרק האשה[ח] רבה האשה שאמרה מת בעלי נאמנת מת בעלי תנו לי כתובתי אינה נאמנת: ואיכא למידק אשמעתין דהכא משמע דמילתא דידע בעלה מהימנא משום דלא מחכפא ביה ודלא ידע בה בעלה לא מהימנא והתם בסוף פרק הבא על יבמתו גבי הא דתנן נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי ליבטל משמע איפכא דאמרינן התם[ט] הוא אמר מינה והיא אמרה מיניה אמר רבי אמי דברים שבינו לבינה היא נאמנת מאי טעמא היא קים לה ביורה כחן ואיהו לא קים ליה ביורה כחן משמע דמשום דלא קים ליה מהימנא הא קים ליה לא מהימנא והכא אמרינן דאיהי מהימנא משום דחזקה אין אשה מעיזה בפני בעלה דכי אמרינן הכי היכא דאיהי בעיא לאפוקי נפשה מבעלה דאיכא העזה טובא ואי לאו דקושטא קאמרה אינה מעיזה אבל התם דאיהו בעי לאפוקה (נפשה) מעיזה ומעיזה אבל כיון דאיהי קים לה ואיהו לא קים ליה אינו בדין שיוציאנה ויפסיד כתובתה בטענת שמא: **הויא איספא.** אשה כהן היתה דאי אשת ישראל כיון שאפילו לפי דבריה סבורה היתה שהוא בעלה אין לך אונס גדול מזה ואונס בישראל מישראל שרי ולמה ליה לרב נחמן למימר עייניה נתנה באחר אלא ודאי כדאמרן: **הא מילתא.** תשמיש: אהלויי

(ו) נמ' מתניתן היא. ר"ב וכן יכול לפשוט מברייתא דקדשה בבכר כו' הוכא בב"ב פ' מי שמת דף קמה דמוכח שם ג"כ דאי אשאר לאוקמי הברייתא רק בתשת כהן ע"ש: (ז) שם דמשנה ראשונה תהוי מיובתא דרבא והא הכא דלית לה: (ח) שם דלא אמרה אי יורה: (ד) שם דידעה היא דבעלה ידע: (ה) רש"י ד"ה גרשתני מהו מי וכו' כהן הוא אסור: (ו) ד"ה הסס וכו' משום דידעה דבעלה כל"ל ותיבת לה נמחק: (ז) בא"ד אי לא אי הוה אמרה הכי מהימנא דחזקה: (ח) ד"ה אדרבה לא מיבעיי למשנה:

מסורת הש"ס

(א) יבמות קנז. כתובות כב: גיטין סד: ופט", (ב) [עיין תוספ' יבמות קנז. ד"ה ולהימנה], (ג) [יבמות דף קח.], (ד) [כתובות מח.], (ה) [ל"ל שלוס דף קח.], (ו) [יבמות דף סה.],

הגהות הב"ח

(א) נמ' מתניתן היא. ר"ב וכן יכול לפשוט מברייתא דקדשה בבכר כו' הוכא בב"ב פ' מי שמת דף קמה דמוכח שם ג"כ דאי אשאר לאוקמי הברייתא רק בתשת כהן ע"ש: (ב) שם דמשנה ראשונה תהוי מיובתא דרבא והא הכא דלית לה: (ג) שם דלא אמרה אי יורה: (ד) שם דידעה היא דבעלה ידע: (ה) רש"י ד"ה גרשתני מהו מי וכו' כהן הוא אסור: (ו) ד"ה הסס וכו' משום דידעה דבעלה כל"ל ותיבת לה נמחק: (ז) בא"ד אי לא אי הוה אמרה הכי מהימנא דחזקה: (ח) ד"ה אדרבה לא מיבעיי למשנה:

מוסף רש"י

דנסתחפה שדהו. לשון מטר סוחף, נשטפו שדו, כלומר מזלו גרס (עי' כתובות ב.).

פירוש הרא"ש

אמר רב המנונא ת"ש. דנאמנת: **דלא עבידא לבזויי נפשה.** לומר דבר שלא גנאי על עצמה אם לא היה אמת: דלית לה כסופא. לא נעשה בה דבר שלא גנאי: כיון דלא סגי לה דלא קאמרה אינו יורה בחין. כי אינה רוצה לשיות בלא זרע וצריכה היא לאמרו כדי שינשאנה בעלה ומנשא לאחר אולי תבנה ממנו ואם לא היה אמת לא היתה מתלפת פניה לומר דבר זה: **היא** נופה **אמרה** נהי דבביאה ידע. וטועה היא וסבורה היא שאין הבעל מרגיש ביורה כחן: מקדמה ומשיא ידיה **לגברא.** כשהיה משמש עמה בגילה היתה משכמת בנקר ונותנת לו מים לידיו:

עין משפט נר מצוה

ע א ב מיי' פכ"ד מהל' אישות הל' יח כב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' קטו סעי' ו וסי' קנח סעי' ט:

עא ג מיי' פי"ב מהל' גירושין הלכה ד [ופ"ד מהלכות אישות הלכה יג] סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' ז סעי' כ:

תוספות

גרשתני מהו. מי מהימנן דמהימנא לו דלמא עייניה נתנה באחר: אבל היכא דידע בה מהימנא דאין אשה מעיזה פניה לומר דבר שקר מבעלה בפניו ומהכא שמעינן בכל דוכתא לרב המנונא דסבר באשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת: **תיובתא [דרבא].** דאמר לא מהימנא דהא הכא לית לה כיסופא שאין כלום הודאת [עבירה] וקתני דמהימנא: **דלא עבידא** לבזויי נפשה. פירוש לומר שהיא מתאה חוזה: **קסבר התם כיון דלא סגי לה דלא אמרה.** כלומר אחרי שהיא רוצה לומר דבר זה וגנות גדול הוא: **קסבר** רב המנונא נהי דבביאה ידע. כלומר נהי דידע שפולט הזרע ביורה כחן מי ידע ולכך מעיזה אבל נאמר גרשתני דבעלה ידע לי משקרא מהימנא דפסק ריצב"ל דהלכה כרב המנונא דבכמה מקומות בהש"ס מביא דבריו וכפוף גיטין (דף פט:) נמי אמר רב [הונא] אשה שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר מקודשת מדברי המנונא ולדך כי אתמר דרב המנונא בפניו משמע שפשוט לכל דברי רב המנונא ומהימנא. וש לומר על אשה שטוענת שבעלה אינו יכול להתקשות או שאינו בקי בדרך ארץ דנאמנת בדבר שיש לו לבעל לידע הוא אינה מעיזה פניה ויוצא ויתן כתובה ולא מיבעיא לי בלה מחמת הטענה כגון דאמרה בעינא תוטרא לידא ומרא לקבורה אלא אפילו בלא טענה נמי יכולה היא לומר אינו מקיים מצות עונה וגדולה מזאת אמרו האומר לי אפשי אלא הוא בבגדו והיא בבגדה יוצא ויתן כתובה וכ"ש בזה ודווקא כשהוא מגרשה ואינה תובעת כתובתה אבל אם טוענת כשרוצה לגרשה שיתן לה כתובה אינה נאמנת דיש לחוש שמא נתנה עייניה (באחר) בכתובה דהכי נמי מפרש בההיא דרב המנונא דאי אמרה גרשתני ותנו לי

מה שהביאה אלא מה שרגילין לכתוב נדוניא דהשעלת ליה דכותבין יותר ממה שהכניסה לו דגם זה מן התוספת יש לה ולא תטול כך פסק ריצב"ל בתשובות סתם דבריו:

כתובה אינה נאמנת אף לינשא כדאמר בההיא דהאשה שאמרה מת בעלי ותנו לי כתובה אינה נאמנת לינשא וצריכה להביא ראיה לדבריה ואם טוענת האשה שאין זרעו יורה כחן אינה נאמנת כמו למשנה אחרונה. כללא דמילתא כל מילי דיכול בעל לידע ומכחישתו נאמנת אבל במילי שאין בעל יכול לידע אינה נאמנת והילכך כשטוענת שאינו יכול להתקשות יוצא ויתן כתובה ואומר ריצב"ל דלא תטול רק מנה מתתים אבל תוספת אין לה כדאמר פרק אע"פ מן הגשואין גובה את הכל מן האירוסין אינו גובה אלא מנה מתתים שלא כתב אלא ע"מ לכוסה ובגמרא פסק הלכה למעשה כר"ת ואינעיא לן נמנסה לאוסה ולא נעבלה מהו אינה תוספת קונה או אינה נאינה קונה ועלתה בתיקו דממונא המוציא מחבירו עליו הראיה ודלא כרב אלפס דפסק כל תיקו דממונא יחלוקו ולכך אף כאן כיון דליכא מינה ביאה אין לה תוספת אף דקי"ל כי הערבאה תשובה כגמרא ביאה לענין חיוב עריות הכא לענין אינה לקנות תוספת אינה ביאה וכן מי שאינו בריא להתקשות אפילו למ"ד משמש מת בעריות חייב מ"מ אין כאן אינה ביאה וגם מה שהכניסה בנדוניא לא תטול רק בלמלוס

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות